

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Lüderi Menckenii, IC. Facult. Iurid. Lipsiensis Ordinarii
Tractatio Synoptica Institutionum Iuris Iustinianearum
Theoretico-Practica**

Mencke, Lüder

Lipsiae, MDCCXXXV

VD18 11839880

Tit. VIII. De Noxalibus Actionibus.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18253

fam. Actio ex Mutuo ob *SCtum Macedonianum*, idque (1) *describitur*, quod sit Jus a Senatu Romano introductum, *efficacem Pecunie filiofam.* (idem in filiafam, nepote nepteve in potestate patris avive existente obtinet) mutuo datæ *repetitionem* denegans. §. VII. *J. b. l. i. ff. ad SCt. Maced.* §. 7. I. h. *ced.* Hoc *SCtum* etiam locum habet, si personæ, quæ tempore mutui potestati patris subfuerunt, postea sui juris factæ v. g. emancipatæ sint, ne Parentum vitæ struantur insidiæ. §. VII. *J. b. d. l. i.* (2) Producit *Exceptionem SCti Macedoniani*, eaque est realis, l. 7. §. 1. *ff. d. except. perpetua. a.* §. 9. *J. d. except. l. ii. ff. ad SCt. Maced.* & datur illi, a quo *ex contractu contra SCtum Macedonianum inito* l. 7. §. 3. *ff. eod.* quid petitur, ad excludendam petentis intentionem. l. 1. l. 9. §. 3. *ff. eod.*

XI. Per Interpretationem Prudentum probabiliter vice Actionis adjectitia qualitate auctæ *permissum est etiam Directa ex Contractu Actione uti*, ac si principaliter cum Patre, Domino, Exercitore, Præponente negotium gestum esset, v. g. Conditione ex Mutuo, quando mutuum est Institori datum, loco Actionis institoria. §. §. 8. I. h. VIII. *J. b. j. l. 29. ff. d. R. C.* Quæ Actio *Directa hodie* in foro frequentatur.

TIT. VIII.

De Noxalibus Actionibus.

Ex servorum delictis nascuntur actiones noxales.

EX maleficiis servorum: vcluti si furtum fecerint, aut bona rapuerint, aut damnum dederint,

rint, aut injuriam commiserint; noxales actiones proditæ sunt, quibus domino damnato permittitur, aut litis æstimationem sufferre, aut ipsum hominem noxæ dedere.

Quid sit noxa, & noxia.

1. Noxa autem est ipsum corpus, quod nocuit, id est, servus: noxia, ipsum maleficium, veluti furtum, damnum, rapinā, injuria.

Ratio harum actionum.

2. Summa autem ratione permissum est, noxæ deditioe fungi. Namque erat iniquum, nequitiam eorum ultra ipsorum corpora dominis damnosam esse.

Effectus noxæ deditiois.

3. Dominus noxali judicio servi sui nomine conventus, servum actori noxæ dedendo liberatur: nec minus in perpetuum ejus servi dominium a domino transfertur. Sin autem damnum ei, cui deditus est, servus refarcierit quæsitā pecunia, auxilio Prætoris invito domino manumittetur.

De origine harum actionum.

4. Sunt autem constitutæ noxales actiones, aut Legibus, aut Edicto Prætoris. Legibus: veluti furti Lege 12. Tabularum, damni injuriæ Lege Aquilia. Edicto Prætoris: veluti injuriarum, & vi bonorum raptorum.

Qui convenientur noxali actione.

5. Omnis autem noxalis actio caput sequitur. Nam, si servus tuus noxiam commiserit, quamdiu in tua potestate sit, tecum est actio. Si autem in alterius potestatem pervenerit, cum illo incipit actio esse. At, si manumissus fuerit, directo ipse tenetur, & extinguitur noxæ deditio. Ex diverso quoque directa actio noxalis esse incipit. Nam, si
liber

liber homo noxiam commiserit, & is servus tuus esse cœperit, (quod quibusdam casibus effici primo libro tradidimus,) incipit tecum esse noxalis actio, quæ ante directâ fuisset.

Si servus domino noxiam commiserit, vel contra.

6. Si servus domino noxiam commiserit, actio nulla nascitur. Namque inter dominum, & eum, qui in potestate ejus est, nulla obligatio nasci potest. Ideoque &, si in alienam potestatem servus pervenerit, aut manumissus fuerit, neque cum ipso, neque cum eo, cujus nunc in potestate sit, agi potest. Unde, si alienus servus noxiam tibi commiserit, & is postea in potestate tua esse cœperit, interdicitur actio: quia in eum casum deducta sit, in quo consistere non potuit. Ideoque, licet exierit de tua potestate, agere non potes: quemadmodum, si dominus in servum suum aliquid commiserit, nec si manumissus, aut alienatus fuerit servus, ullam actionem contra dominum habere potest.

Ex l. 37.
de noxal.
actio.

De filiisfamilias.

7. Sed Veteres quidem hoc in filiisfamilias masculis & fœminis admisere. Nova autem hominum conversatio hujusmodi asperitatem recte respiciendam esse existimavit, & ab usu communi hoc penitus recessit. Quis enim patiatur, filium suum, & maxime filiam, in noxam alii dari: ut pene per filii corpus pater magis, quam filius periclitetur: cum in filiabus etiam pudicitia favor hoc bene excludat? Et ideo placuit, in servos tantummodo noxales actiones esse proponendas: cum apud veteres legum commentatores invenerimus sæpius dictum, ipsos filiosfamiliarum pro suis delictis posse conveniri.

I.

NOxales Actiones sunt Actiones personales, adjectitia qualitate auctæ, quæ dantur *lesis*

L I

ex

ex privatis Servorum delictis, adversus Dominos ad solvendam litis estimationem, vel ad

Pr. I. h. Servorum *noxæ deditioem*. *PR. F. b. l. 1. ff. eod.*

§. 4. I. h. Dividuntur in Civiles & Pratorias. *§. IV. F. b.*
& oriuntur ex privato Servorum delicto s. no.

§. 1. I. h. xia. §. I. F. b.

II. Noxales Actiones competunt eum in finem, ut (1) Servi Dominis ultra ipsorum cor-

§. 2. I. h. pora damnosi non sint. *§. II. F. b. j. l. 133. ff. d. R. F.* (2) Læsis quodammodo satisfiat per Servorum Noxæ deditioem, nisi forte Servus damnum pecunia data resarciat, quo casu liber-

§. 3. I. h. tatem adipiscitur. *§. III. F. b. j. §. 4. F. d. donat.*

III. Dantur Noxales Actiones adversus illos, qui Servos in potestate habent, nam noxalis

§. 5. I. h. actio Caput sequitur, unde cum capite ambulat. *§. V. F. b.* (a) Cessat autem, si Servi Dominis Noxiam intulerint, quod non ampliatur & li-

§. 6. I. h. mitatur, *§. VI. F. b. (b) v. Tr. Syn. F. b.* *Ufus hodiernus*, cum liberi hominis conductæ sunt operæ, ex delicto mutuas inter locatorem & conductorem Actiones largitur.

IV. Noxales non conceduntur ex delicto Filiorumfam. adversus Patrem: partim ob præjudicium paternum, quod filium filiamque fam. (hanc quoque pudicitix favor) non patitur noxæ dedi. *§. VII. F. b. j. L. 8. f. ff. quod met. caus. (c)*

(a) *Omnis noxalis actio caput sequitur. §. V. F. b.*

(b) *Inter Dominum & servum nulla obligatio nasci potest. §. VI. F. b.*

(c) *Pro affectu parentes magis in liberis terrentur, quam in semetipsis. L. 8. §. f. ff. quod met. caus.*

par-

partim ob Actionem ex delicto adversus ipsum filiumfam. competentem. §. VII. J. b. Etiam §. 7. I. h. *Usumoderno* ex delicto filiumfam. non datur *adversus Patrem Actio*, ne quidem ad *multæ* solutionem a. b. §. l. 22. C. d. pæn. juxta legitimæ quantitatem: hæc enim demum post mortem debetur. a. l. 1. §. 19. ff. d. coll. l. 8. C. d. *Inoffic. testam.*

V. Actiones noxales *hodie* ad Mancipia Turcica applicari queunt, non ad *liberos homines*, quorum conductæ sunt Opera: Hi enim *quoties delinquant* (1) *Extra Officium* Dominus, nisi prohibere potuerit delictum, non tenetur. a. l. 2. l. 4. ff. b. Jure Sax. tamen *residuum Mercedis* Arresto affici læsoque ex eo satisfieri potest. IX. l. 2. a. 32. (2) *In officio* Dominus tum demum obstringitur, quando *in eligendo* vel *retinendo* ipsorum *ministerio* illius *culpæ* reus fit, quam ex natura negotii præstare jubetur. a. l. 27. §. 9. ff. ad L. Aquil. l. 11. ff. loc. Conf. Dec. El. 79.

TIT. IX.

Si Quadrupes Pauperiem fecisse dicatur.

De actione, Si quadrupes. ex L. XII. Tabb.

A Nimalium nomine, quæ ratione carent, si qua lascivia, aut pavore, aut feritate pauperiem fecerint, noxalis actio Lege duodecim Tabularum prodita est. Quæ animalia si noxæ dedantur, proficiunt reo ad liberationem: quia ita Lex duodecim Tabularum scripta est: ut puta, si equus calci- *Ex l. 1. §.*
 L 2 *trofus 4. cod.*